کتابخانه یا قرائت‌خانه

مقدمه

مدتی است که جای خالی برای مطالعه در سالن مطالعه کتابخانه‌ی ملی را پیدا نمی‌کنم. ظرفیت سالن همواره در ایام تعطیل که تنها زمان ممکن برای مراجعه افرادی است که همچون من کارمندند از همان ساعات اولیه صبح تکمیل است که با تابلو در بدو ورود اطلاع‌رسانی شده است. یکی دو بار اول از مشاهده این استقبال باورنکردنی، شادی بی‌حد و حصری وجودم را فرا گرفت که این همه آمار کمبود نرخ سرانه مطالعه شاید برای بخش تحصیلات تکمیلی صحت نداشته باشد؛ اما با کمی دقیق‌تر شدن و سرک کشیدن بر منابع مطالعاتی روی میزها متوجه شدم تعداد زیادی در حال مطالعه زبان انگلیسی هستند و جزوات آیلتس رسماً روی بیشتر میزها قابل مشاهده است.

در پاسخ به این سؤال که آیا کتابخانه فضای دیگری برای مطالعه در اختیار مراجعه‌کنندگان قرار می‌دهد یا برنامه‌ی گسترش فضا دارد به من گفته شد اینجا کتابخانه ملی است و نه قرائت‌خانه.

قطعاً کتابخانه باید فضای مناسب برای سالن مطالعه مراجعه‌کنندگان داشته باشد و مراجعه به کتابخانه ملی با بعد مسافتی که دارد قطعاً نمی‌تواند فقط برای امانت بردن کتاب باشد. آیا اگر کتابخانه‌ای برای مقاصد پژوهشی و تحقیقی طراحی‌شده باشد نباید دارای فضای قرائت‌خانه هم باشد؟ به منظور یافتن پاسخ، فضای مطالعه کتابخانه‌ی ملی ایران را با دو کتابخانه‌ی ملی بزرگ دنیا[1] از نظر تعداد کتاب و کتابخانه‌ی عمومی بزرگ نیویورک از نظر تعداد مراجعه‌کننده مورد مقایسه قرار دادم. کتابخانه ملی کنگره آمریکا و کتابخانه ملی انگلستان از نظر تعداد کتاب (بیش از ۱۵۰ میلیون کتاب)، بزرگ‌ترین کتابخانه‌های جهان هستند.

کتابخانه ملی کنگره : برخلاف کتابخانه ملی ایران که فقط مختص مراجعه‌کنندگان تحصیلات عالی، پژوهشگران و گروه‌های خاصی (نظیر مخترعین، نخبگان، حافظان کل قرآن کریم و ...)[2]است، هر فرد بالاتر از ۱۸ سال [3] می‌تواند از کتابخانه ملی کنگره آمریکا کارت عضویت دریافت کند.

کتابخانه‌ی کنگره برای کارهای تحقیقی به روی عموم مردم باز است. همچنین تورهای گردشی نیز برای بازدید در آن انجام می‌شود. برای استفاده از اتاق مطالعه و دسترسی به مجموعه‌های آن کارت عضویت کتابخانه لازم است؛ اما خروج کتاب از کتابخانه فقط برای کسانی مقدور است که عضو کنگره آمریکا باشند یا قاضی دیوان عالی کشور باشند یا از کارمندان خود کتابخانه باشند یا از کارمندان رسمی دولت باشند[4].

این کتابخانه به گروه‌های بسیاری خدمت می‌کند، اعضای کنگره، شهروندان عادی و شهروندان نابینا و معلول جسمی که این قشر از برنامه‌های رایگان کتابخانه است. کتابخانه مواد بریل و ضبطشده را برای هر کس که نتواند کتاب چاپی بخواند، تأمین می‌کند. هم‌چنین جامعه‌ی هنری و پدیدآورندگان آمریکا، شامل هنرمندان، نویسندگان، مصنفان و ناشران، از خدمات اداره‌ی حق مؤلف کتابخانه استفاده می‌کنند.

کتابخانه ملی انگلستان: این کتابخانه واقع در شهر لندن حتی محدودیت بالاتر از ۱۸ سال کتابخانه کنگره آمریکا را هم برای عضویت ندارد. هر فرد حقیقی که دارای یک نشانی باشد می‌تواند تقاضای عضویت را ارسال نماید. در پاسخ به اعتراضات به حضور افراد زیر تحصیلات تکمیلی به دلیل وجود کتاب در کتابخانه‌های مدارس و کالج‌ها، کتابخانه اعلام کرد به آن‌ها تا زمانی که تحقیقی شخصی، کاری یا تحصیلی مشروع دارند ارائه خدمت می‌نماید. این کتابخانه فضای مطالعه برای صدها نفر محقق دارد که خصوصاً در ایام تعطیلات از آن به خوبی استقبال می‌شود[5]. این کتابخانه با بیشترین تعداد کتاب در رده بزرگ‌ترین کتابخانه‌های دنیا قرار دارد[6].

کتابخانه عمومی نیویورک : این مجموعه کتابخانه با دارا بودن ۹۲ شعبه و ۵۳ میلیون عنوان کتاب، اگرچه بزرگ‌ترین کتابخانه جهان نیست اما تعداد بازدیدکنندگان آن در سال ۲۰۱۶ به ۳۵ میلیون نفر رسیده است. فضای مطالعه آن برای کلیه بازدیدکنندگان باز است و محدودیتی ندارد. نسخ دیجیتال به رایگان قرار گرفته و استفاده از خدمات کتابخانه کاملاً رایگان است[7].

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی جمهوری اسلامی ایران: خدماتی که کتابخانه ملی ایران ارائه می‌نماید عبارت‌اند از خدمات اطلاع‌رسانی، خدمات مرجع، استفاده از فضاهای مطالعاتی و پژوهشی، دسترسی به منابع کتابخانه، دریافت منابع، امانت منابع، خدمات رایانه‌ای، خدمات دیداری و شنیداری و خدمات رفاهی[۸].

البته کتابخانه کودکان و نوجوانان با هدف ایجاد کتابخانه‌ای استاندارد و نمونه برای ارائه خدمات به گروه سنی ۷ تا ۱۴ سال ایجاد شده که در ساعات و روزهای کاری و اداری با بیش از ۲۵۰ هزار نسخه کتاب به زبان‌های فارسی، لاتین و بریل (خاص کودکان و نوجوانان نابینا) و ۳۳ عنوان نشریه و منابع غیر کتابی نظیر سی دی، کاست، لوح آموزشی و... در فضایی جداگانه ارائه خدمت می‌دهد[۹].

هم‌چنین تالارهای دیجیتال، مطالعات زنان[۱۰]، نابینایان[۱۱] و سایر هم از دیگر فضاهای خاص افراد محقق است.

جای آن دارد که به فضای زیبا و دلنشین و زحمات کارکنان و کتابداران کتابخانه ملی ایران در مدیریت اسناد و مدارک و ارائه استانداردهای روز کتابشناسی اشاره گردد با این حالا همچون من دیگرانی هم هستند که هنوز متحیر از ازدحام مراجعه‌کننده[۱۲] و کمبود امکانات برای آن‌ها علیرغم دوری ساختمان از مراکز اصلی شهرند.

منابع:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_largest_libraries
2. http://opac.nlai.ir/opac-prod/realPerson/request.do?command=gotoConditionsPage
3. https://fa.wikipedia.org/wiki/کنگره_کتابخانه
4. https://www.loc.gov/
5. https://www.bl.uk/
6. https://fa.wikipedia.org/wiki/بریتانیا_کتابخانه
7. https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Public_Library
8. http://www.nlai.ir/documents/10184/198216/%D8%A2%DB%8C%DB%8C%D9%86+%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87+%D9%BE%D8%B0%DB%8C%D8%B1%D8%B4+%D9%88+%D8%B9%D8%B6%D9%88%DB%8C%D8%AA/ce0a6978-1a93-4116-a360-e49c6fa2bd7c
9. http://www.nlai.ir/children-library
10. http://www.nlai.ir/women-hall
11. http://www.nlai.ir/study-halls
12. http://ir-psri.com/?Page=ViewNews&NewsID=5599

نویسنده: لیلی بنی‌هاشمی

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	لیلی بنی هاشمی
عنوان مقاله:	کتابخانه یا قرائت‌خانه
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitابدار 2.0)
دوره مجله(Vol):	۴
شماره مجله(Issue):	۵
سال(Year):	۱۳۹۷
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/10025

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.